

БЕЛА АХМАДУЛИНА

ДУБОКА ЈЕ МОЈА НЕВОЉА

* * *

Петнаест дечака, можда и више,
а можда чак и мање од петнаест,
уплашеним гласовима
rekli су ми:
„Хајдемо у биоскоп или у музеј уметности.”
Одговарала сам им отприлике овако:
„Немам времена.”
Петнаест дечака ми је поклањало висибаве.
Петнаест дечака прозуклим гласом
Говорило ми је:
„Никада нећу престати да те волим.”
Одговорила сам им отприлике овако:
„Видећемо.”

Петнаест дечака сад мирно живи.
Испунило је тешку дужност
висибаве, очаја и писама.
Воле их девојке —
неке лепше од мене,
неке мање лепе.
Петнаест дечака превише слободно, каткад злурадо
поздравља ме кад се сретнемо,
наздравља у мени кад се сретнемо
свом ослобођењу, нормалном сну и храни...

Узалуд долазиш, последњи дечаче.
Ставићу твоје висибаве у чашу,
и њихове коренасте стабљике обрашће
сребрни мехурићи...
Али, види, и ти ћеш престати да ме волиш,
и, кад победиш себе, обраћаћеш ми се надмено
као да си ме победио,
а ја ћу кренути низ улицу, низ улицу...

1950-их

ЈА И ТИ

О, одлази! Играј, играј
на одлазак. Он нас не раздваја.
Ти – то сам ја. И где је крај
који нас дели на два Ја?

Растанак сам сâм наметнуо,
из њега ништа нисам схватио.
С ума те нисам сметнуо.
Нит сам те се икад сетио.

Игра нагиње смешноме –
то моје-твоје растављање.
Ти си ја. Међу мноме и мноме
не постоји никакво растојање.

О, глупачице! Цвеће бери
и сањај слатко на постељи...
Замишљаш да то ти, је ли,
ходаш авенијом Руставели?

То сам ја. Поглед поникао
ти ми спушташ, па дижеш.
Слушаш глас сваког познаника,
разумеш и то како дише.

Једна је мисао најужаснија,
мој страх од претње непрестане:
Ти – то сам ја. Ти – то сам ја!
Али шта ако ја нестанем?

О, МОЈ СТИДЉИВИ ХЕРОЈУ

О, мој стидљиви хероју,
вешто си избегао бруку.
Како дуго сам играла ролу
без ослонца на партнерову руку!

Проклетој твојој помоћи
нисам прибегла ниједном.
Између кулиса и сенки ноћних
извукао си се неприметно.

А ја сам у сраму и кошмарима
пред публиком носила бреме –
као за пакост, свима пред очима
у тој монодрами, све време.

Партеру, ћућорио си ко гугутка!
Ниси ми праштао очигледност,
тако бестидну, и мог губитка
и безазленог осмеха чедност.

И жедно су стизала твоја стада
да напију се из мука мојих.
Сама самцата сред стида
ја повијених рамена стојим.

Али брзоплетој гомили нашој
он, главни јунак, није видан.
Јуначе, како си престрашен!
Не бој се, нећу да те издам.

Сва наша рола – моја је, је ли?
Изгубила сам у њој жестоко.
Сав наш бол тек мој бол је, али
колико бола. Колико. Кол'ко...

ЦВЕЋЕ

У оранжерији цвеће је расло,
штитиле су га таванице,
сито корење бујало красно
и танане биле су латице.

Додавали су му горки калиј
и разне друге соли, смелије,
да дан-и-ноћ жућкасто-плави
изгледа једрије и веселије.

У оранжерији цвеће је расло
светлост и земљу су му дали
али не јер су га волели страшно
или да би га дуго чували.

Да, дарују га о празницима,
али мене плаши та судбина,
јер неће никад мирис да има
ко кад би расло у вртовима.

Неће се на уснама задржати,
нити ће бумбара да зањише,
и никад, никад неће знати
за мирис земље после кише.

1956.

АВГУСТ

Распршио звезде август рани.
Тако безумно започе он владу
да су окретали лица Ростовчани
и сви јужњаци звезданом паду.

Благодарим добру судбину.
Сазвежђа су ми падала на раме
ко цвасти у запуштеном ђардину
с јоргованове гргураве гране.

Дуго смо посматрали залазак,
диркама дирнули у мир средине,
над старим клавиром – зализак
музичарева сетне седине.

Били смо звуци музике исте.
Инструмент може да се растроји,
ал нико наше сазвучје чисто
није могао да раздвоји.

Јесен је светионике зажарила,
звезде су тако ниско пролетале,
морнари су корачали булеварима
и девојке са марамама прошетале.

И сад је тако – жега, звездопад,
и обала је иста, без промена.
Само су из музике испале сад
две ноте, узете истовремено.

1958.

НЕ ПОСВЕЋУЈ МИ МНОГО ВРЕМЕНА

Не посвећуј ми много времена,
питања ми не постављај.
Оцима кротким, вернима
руке ми се не дохватај.

Не по локвама, да се исквасиш
трагове ми својима следећи,
јер знам – неће ништа испасти
ни од тих сусрета следећих.

Мислиш да ја то због гордости
бежим од нашег дружења?
Не из гордости, због горчине
високо главу држим ја.

1957.

ИЗ ДУБИНЕ МИ НЕВОЉА

Дубока је моја невоља,
молим за драгог човека.
Нек Нова буде му боља,
и следећа, све довека.

Ја, којој се није открило
тајинство среће, значи,
да мимоиђе га свако зло
трудим се на свој начин.

И не зарад радости, себично,
штитим га плећима својим;
свим ближњим и њему лично
желим да избегну боли.

Нека буде срећан и богат.
Опхрван наградама и слављем,
нека подигне увис бокал
веселим гостима за здравље.

Нек не зна како сам рукама
и главом тукла о земљу,
молећи се за њега у мукама
досуђених ми уз сету јесењу.

МИСЛИЛА САМ ЗЛОТВОР СИ МИ

Мислила сам злотвор си ми постђ,
несрећа ми тешка и судбина,
а испало је да си лажов просто
и да ти је сва игра јефтина.

На тргу Мањежном пред светом
бацао си новчић у снег.
Гонетао си над монетом
да ли волим те или не.

Шалом си ми ноге обмотавао
у Александровском парку, блажен,

руке ми грејао, а обмањивао,
чекао да и ја тебе слажем.

Нада мном витлало је варање
тако налик на јато врана.
Последње је наше растајање,
а у оку ни сињег, ни црног сијања.

О, живећеш лагодно, мазно,
а мени баш ништа – јадац.
Али како је све испразно,
али како је све неумесно!

Изабраћу супротан правац
ако ти будеш скренуо удесно.

1957.

ДРУГО

Шта се то збило? Зашто не могу,
већ годину, не знам и не уmem
да слажем стихове и тек немошћу ту
тешку на уснама својим имам?

Рећи ћете: ето – то је строфа,
четири ретка и већ је готова.
Није ствар у томе. У мени је строга
навика да ређам слово после слова.

Поредак тај већ познаје рука.
Ствар је у другом. Како је пре било?
Кад се догађало – не строфа пука –
нешто друго. Али шта? – Заборавила.

Да, то, друго, зар знало је за страх
кад шалило се гласом тако смело,
само се смејало као смех плах,
и плакало, као плач, кад му се хтело?

1965.

ОПИС ОБЕДА

Колико дуго сам неиспавана?
Писала сам споро, зато узалуд.
Збогом, моја помпезности вајна!
Драги пријатељи, уздравље!

Живела љубав и рука лака!
У диму ја сам сву ноћ, кажу,
а тешко ми се креће лакат
вукући линију као баржу.

А јутром, док не прасне зора
моје лице, као туђе, плута,
израња из дубина прозора –
смртно бледој луни налик лута.

Не мили ми се снежна белина,
мене и моје чело тишти,
све то – да критичар-величина
од свега не схвати баш ништа.

А, не, сад ћу узети свеску,
и уз изговоре прикладне,
описиваћу редом све што
тога часа ми на ум падне.

Папиру вична сам, и перу,
и описаћу један случај
кад ме је позвао на вечеру
сусед, врли књижевни стручњак.

Обећао ми је да ће наука,
његовом уму знана, дабоме,
открити каква је то мука
угодна и блиска срцу моме.

С осмехом поздрава и сетна,
двери у топлоту и светлост
отвори супруга експерта
и сама књижевни експерт.

И док ми је капут скидала
та просвећена фамилија,
сва жељна знакова и сигнала,
питала сам се шта ћу ту ја.

Ипак, мислећи мимолетно,
схватила сам свој удес мали:
шта је вечера без римоплета
и намештаја, античком налик?

Све би баш тако: трпеза кипти,
свеће миришу, цвета паркет,
а један странац знаменити
ћути, пушећи цигарету Кент.

Удисали смо књижевност саму,
кад нас домаћин уведе у салон
говорећи о Манделштаму.
А и Цветајеву је знао он.

Оценио им је и надареност,
и, да, не лепа, ал ипак умна,
а знања тог тешку огромност
делила је са њим и супруга.

Помислих тада: Боже живи!
Прости ум мој, свеблаг ти си,
подај им искушења јестивих
да пажњу одвоје им од мисли.

Реци им да је време за обед,
да забораве макар на часак
на то што сласт им чини опет,
на то чега се бојим да сам...

У знак милости ме топлином
огреја благост када је ушô
из дворишта прелепи пас
са доброте препуном душом.

Потом смо се посветили јелу.
Са домаћином смо пили рум,
не, ја сам, он ме пратио, је ли,
ал ипак се разлегао гром.

Знао је – лаж смислена неће
никад моћи да оскврни уста,
знала сам: за обману речи
казна може бити само ћутња.

Он, сав сломљен, скоро изван себе
учио ме да мудрија будем.
Љубазно одвратих како треба:
– Касније, мој друже, кад умрем...

У недељу смо се помирили:
– Ми ручамо. Шта има код вас?
– А код мене – једна нова песма.
Завршена баш у овај час.

1967.

Превела с руског
Вера Хорваџ